

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060204

DOM
2015-07-03
Stockholm

Mål nr
M 1416-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-01-30 i mål nr M 2698-14, se bilaga

KLAGANDE

Ebbarps samfällighetsförening

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Hallands län
301 86 Halmstad

2. L-Å Å

Ombud för 2: L P

SAKEN

Föreläggande om åtgärder för att undanröja skador på annans fastighet till följd av vattenverksamhet på fastigheten X i Laholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsens i Hallands län beslut den 26 juni 2014, dnr 535-4254-14, om föreläggande och återförvisar målet till länsstyrelsen för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1213406

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Ebbarps samfällighetsförening har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom och upphäva länsstyrelsens beslut.

Länsstyrelsen i Hallands län och **L-Å Å** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Ebbarps samfällighetsförening (föreningen) har till stöd för sin talan vidhållit vad den anfört i underinstanserna med i huvudsak följande tillägg. Den ursprungliga bäckbotten är intakt och synlig såväl i den högsta punkten som i området från trumman och ca 25 meter uppströms, vilket indikerar att det inte förekommit någon sedimentering. Detta framgick också vid mark- och miljödomstolens syn. Trumman har hela tiden legat på samma plats och dess kapacitet har i alla situationer varit tillräcklig. Föreningen ifrågasätter därför hur det gått till när trumman efter 12 års oklanderlig drift plötsligt fått en dämmande effekt, vilket påstås ha lett till att sjöns yta höjts med 15–20 centimeter. Det kan inte bero på att trumman förlängdes åtta meter nerströms 1997. Den av mark- och miljödomstolen initierade rensningen av trumman fick ingen effekt under de sex veckor som mätningarna pågick. Inte heller kommer det ge någon effekt att sänka trumman med 25 centimeter. Mätningarna visar att det inte är trumman utan bäckens högsta punkt och smalaste passage som är avgörande för vattennivån i sjön. Föreningen menar att den omständigheten att L-Å Ås dräneringsledningarna numera ligger under vatten vid normal vattennivå inte säger något om vilken nivå vattenytan hade när dräneringen lades på plats.

Länsstyrelsen i Hallands län har vidhållit vad som anförts i länsstyrelsens beslut.

L-Å Å har vidhållit vad han anfört i underinstanserna med i huvudsak följande tillägg. Den av honom anlitate sakkunnige B S är av uppfattningen att klaganden överskattat nivån på den påstådda högsta punkten. Även om det rent hypotetiskt skulle förhålla sig på det sätt som klaganden påstår, dvs. att det

skulle finnas en högre belägen plats i bäcken som dämmer högre upp i bäcken före trumman, så är nivåskillnaderna mellan de aktuella punkterna i bäcken så små att trumman och den sandbank som bildats framför trumman skulle ha en dämmande effekt även om hindret högre upp i bäcken skulle undanröjas. Detta innebär att trummans läge i höjddled måste justeras om nivån i sjön ska sänkas till den nivå som efterfrågas. Att det skulle finnas en fast ursprunglig bäckbotten kan inte vitsordas. Vattennivån i sjön har stigit eftersom utloppen från hans dräneringsledningarna numera ligger under vattenytan och utloppens läge i höjddled inte har ändrats nämnvärt efter anläggandet av täckdikena för många år sedan.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att balken samt föreskrifter, domar och andra beslut meddelade med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Frågan i målet är om länsstyrelsen haft fog för sitt beslut att förelägga föreningen att justera den aktuella trumman i djupled.

Trumma lades ner i diket vid infarten till fastigheten X omkring år 1985 och förlängdes 1997. Trumman har anlagts utan någon vattenrättslig prövning och det finns därmed inget hinder mot att förelägga Ebbarps samfällighetsförening att vidta åtgärder.

Av länsstyrelsens beslut framgår att utloppen från L-Å Ås dräneringsledningarna mynnar under sjöns vattenyta. Länsstyrelsen har bedömt att utloppens djupläge inte har ändrats nämnvärt sedan de anlades och anser, på grund av detta, att det därmed är klarlagt att vattennivån i sjön har stigit. Mark- och miljööverdomstolen anser att länsstyrelsens slutsats kan vara korrekt om täckdikningen, och i synnerhet utloppen, anlagts med noggrannhet och enligt gängse läggingsanvisningar. Någon täckdikningsplan eller annan dokumentation av utförd dikning har dock inte presenterats. Det saknas utredning om vilket vattenstånd som rådde vid anläggandet av utloppen samt på vilken nivå utloppen anlades. Enligt Mark-

och miljööverdomstolens mening innebär detta att själva utgångspunkten för föreläggandet är bristfällig, eftersom det inte på grundval enbart av dräneringsledningarnas nuvarande läge går att bedöma hur vattenståndet i sjön förändrats över tid.

Vidare framgår av den utredning som åberopats av L-Å Å att utloppen från två av dräneringsrören mynnar 17 respektive 25 centimeter under vattenytan vid vattenståndet +10,63 meter. Medelvattenståndet i sjön har beräknats till +10,60 meter. En sänkning av trummans nivå i enlighet med föreläggandet, tillsammans med rensningsåtgärder i bäcken, skulle enligt utredningen leda till en sänkning av medelvattenståndet med 15 centimeter. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att i vart fall ett av dräneringsrören även efter förelagd åtgärd kommer att ligga under vattenytan vid medelvattenstånd. Det är således inte klart att det resultat som eftersträvas, dvs. att frilägga dräneringsrörens utlopp för att motverka försumpning av markerna på fastigheten Y, kommer att uppnås genom den förelagda åtgärden.

Sammanfattningsvis konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att det finns skäl att ifrågasätta såväl utgångspunkten för föreläggandet som nyttan av den förelagda åtgärden i förhållande till det avsedda resultatet och att det krävs ytterligare utredning i dessa delar. Det ska dessutom beaktas att omläggningen av trumman i enlighet med föreläggandet torde vara relativt kostsam. Vidare innebär länsstyrelsens föreläggande ett åläggande att ändra en vattenanläggning, dvs. trumman, för att uppnå vissa önskade vattennivåer i en sjö. En sådan ändring kan ha inverkan på andra intressen utöver det enskilda markavvattningsintresset och kan därmed kräva tillståndsprövning.

Mot denna bakgrund anser Mark- och miljööverdomstolen att föreläggandet inte är lämpligt och att det ska upphävas och målet återförvisas till länsstyrelsen för fortsatt handläggning.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Liselotte Rågmark, tekniska rådet Bengt Jonsson, hovrättsrådet Margaretha Gistorp, referent, och hovrättsassessorn Agneta Staff.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Anders Wallin.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-01-30

Mål nr M 2698-14

KLAGANDE

Ebbarps samfällighetsförening

MOTPART

1. Länsstyrelsen Hallands län
301 86 Halmstad

2. L-Å Å

Ombud för 2: L P

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Hallands län beslut 2014-06-26 i ärende nr 535-4254-14, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande om åtgärder för att undanröja skador på annans fastighet till följd av vattenverksamhet på fastigheten X

DOMSLUT

- Mark- och miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet endast på så sätt att tiden för när åtgärder på trumman ska vara utförda bestäms till den 30 juni 2015.
 - Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.
-

Dok.Id 278221

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 02 30	måndag – fredag 08:00-16:00
		E-post: mmd.vanersborg@dom.se		-

BAKGRUND

Skogabysjön är belägen i den nordöstra delen av om Laholms kommun. Fastigheten Y är belägen norr om Skogabysjön och ägs av L-Å Å. Söder om Skogabysjön ligger fastigheterna X och Y. Avrinningen från Skogabysjön sker söderut genom en bäck som bl.a. passerar genom en trumma på fastigheten X. Trumman ägs av Ebbarps samfällighetsförening.

Länsstyrelsen i Hallands län förelade den 11 oktober 2013 Ebbarps samfällighetsförening att snarast och senast den 31 december 2013 vidta vissa åtgärder för att bl.a. rensa trumman på fastigheten X. Föreläggandet överklagades av Ebbarps samfällighetsförening till mark- och miljödomstolen som upphävde länsstyrelsens beslut med hänvisning till att föreläggandet inte var tillräckligt klart utformat.

Länsstyrelsen beslutade den 26 juni 2014 att förelägga Ebbarps samfällighetsförening att snarast och senast den 31 oktober 2014 justera trumman på fastigheten X i djupled enligt specifika anvisningar.

YRKANDEN M.M.

Ebbarps samfällighetsförening har yrkat att länsstyrelsens beslut ska upphävas.

Länsstyrelsen och **L-Å Å** har bestritt ändring av länsstyrelsens beslut.

Ebbarps samfällighetsförening har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Länsstyrelsens beslut har fattats på felaktiga grunder och tidigare ställningstaganden. Länsstyrelsen har valt att inte göra en egen undersökning av Jordbruksverkets utredning, trots att Ebbarps samfällighetsförening har påtalat felaktigheter i gjorda mätningar, samt påvisat en skiktkurva av materialet i bäckens högsta punkt som visar att den ursprungliga bäckbotten är intakt och saknar spår av sedimentering. Länsstyrelsen drar inga slutsatser av den redovisning som Ebbarps samfällighetsförening har lämnat beträffande historiken kring anläggandet av trumman. Denna redovisning klargör vilken roll trumman har haft beträffande avvattningen av

sjön. L-Å Å har själv uppgett att det inte förelåg några problem mellan åren 1985 och 1997. Jordbruksverkets mätningar har lett till felaktiga slutsatser av-seende trummans höjdläge. Trumman har inte någon inverkan på vattennivån i Skogabysjön. I bäcken finns en högsta punkt vilken har en dämmande effekt på Skogabysjön. Det är denna högsta punkt som avgör vattennivån i sjön, inte trumman.

Vattennivån i Skogabysjön fluktuerar något men har inte stigit genom åren. L-Å Ås dräneringsrör kan ha placerats ut vid ett tillfälle då vattenståndet i sjön har varit lägre. Detta kan vara en förklaring till varför de är belägna under vat-ten idag.

Efter domstolens syn har trumman rensats genom spolning med spolbil. Av mätningar framgår med all tydlighet, att rensningen av trumman och bäcken 15 m uppströms, inte har påverkat vattennivån i sjön på det sätt som L-Å Å vill göra gällande. Detta visar att trumman inte har och heller aldrig har haft någon dämmande inverkan. Sjöns yta regleras av tröskeln vid bäckens högsta punkt - och inom samma område - den trängsta passagen, som tillåter en given mängd vatten att passera per tidsenhet. Bäckens botten i detta område består i huvudsak av sten, grus och sand, även i dess ytligaste lager. Det visar att den ursprungliga bäckbotten är intakt och inte varit utsatt för pålagringar av finsediment.

L-Å Å har till stöd för sitt bestridande anfört i huvudsak följande. Trumman placerades på fastigheten X omkring år 1985. Så snart trumman lades dit uppkom problem med avrinning från sjön. Detta påtalade L-Å Å, varefter trumman grävdes ned till en djupare nivå. Därefter uppstod inga problem mellan åren 1985 till och med år 1997. År 1997 förlängdes trumman från 10 till 18 m varpå problem med vattennivån började uppkomma. Problemen har förelegat alltsedan dess. Dessa omständigheter påvisar att trumman har betydelse för vattenståndet i sjön. Vattennivån i Skogabysjön är nu ca 10-20 cm högre än den var år 1997. Detta har lett till att det västra utloppet i hans dräneringsrör ligger 15 cm under vatten och det östra utloppet ligger 5 cm under vatten. Över tiden sjunker marken runt sjön till viss del på grund mineralisering, men denna sänkning sker

så långsamt att det kan uteslutas som orsak till att dräneringsrören numera ligger under vattenytan.

Det kan finnas mer än en förklaring till att trumman dämmer upp vattennivån i sjön. Eventuellt kan det vara så att befintliga rör i trumman har ändrats i höjddled i samband med förlängningen av trumman.

Han förlitar sig på den utredning som har gjorts av B S vid jordbruks-verket. B S har i sitt utlåtande slagit fast att trumman är orsaken till den förhöjda vattennivån i Skogabysjön. B S, som frekvent anlitas som sak-kunnig i mål beträffande vattenfrågor, är kvalificerad att dra relevanta slutsatser av gjorda mätningar. Även länsstyrelsen har genom företedd utredning kommit fram till att vattennivån i Skogabysjön har stigit på grund av att dräneringsledningarnas utlopp numera är belägna under vattenytan. Utloppens läge har inte ändrats nämn-värt efter att diken har anlagts.

Vad Ebbarps samfällighetsförening anfört om utförd rensning kan inte utan vidare läggas till grund som bevis för att trumman inte har någon dämmande verkan på sjön. Dels vet man inte hur den påstådda rensningen i verkligheten är gjord och dels finns det flera faktorer som påverkar nivån i sjön där nederbörd naturligtvis är en av faktorerna som påverkar nivån i sjön. Det kan inte vitsordas att de mätningar som gjorts är korrekta och att det har dragits rätt slutsatser från de gjorda mätningarna även om uppsåtet från Ebbarps Samfällighetsförenings sida skulle vara helt uppriktigt. Det är dessutom så att för att se effekten av en rensningsåtgärd så får sjöns nivå studeras över en längre tid än vad som nu varit fallet där mätningar gjorts under ca en månads tid från dagen för rensning och till den 26 november 2014.

Mark- och miljödomstolen har den 10 oktober 2014 hållit sammanträde och syn i målet.

DOMSKÄL

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Adressat för tillsynsmyndighetens beslut ska vara verksamhetsutövaren, dvs. den som på något sätt agerat i strid med vad som ska gälla.

L-Å Å har uppgett att den på fastigheten X liggande trumman har medfört att avrinningen från sjön begränsas så att nivån i sjön har stigit de senaste 10-12 åren. L-Å Å anser att nivåhöjningen har medfört att marker-na på hans fastighet Y har försumpats med försämrade möjlighet att bruka marken.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Såvitt känt är Skogabysjön oreglerad. Av Lantmäteriförvaltningen ”Veinge socken Skogaby nr 1-5, Gränsbestämning inom skifteslaget år 1906” framgår bl.a. att sjön inte får dämmas upp och att Skogabysjöns rågrannar har rätt att rensa sjöns utlopp.

Den trumma som målet avser ligger på fastigheten X vid infarten till fastigheten X. Ägare till fastigheten X är Ebbarps samfällighets-förening. Samfällighetsföreningen är således verksamhetsutövare och rätt adressat för föreläggandet.

Domstolen konstaterar att den aktuella trumman är anlagd utan någon vattenrättslig prövning.

I samband med domstolens sammanträde och syn den 10 oktober 2014 kom parterna överens om att trumman skulle rensas från sediment för att utröna om detta kunde påverka nivån i sjön. För Ebbarps samfällighetsförenings räkning har rensning utförts med spolbil. Nivån i sjön har observerats såväl före som efter att rensningen av trumman utförts. Domstolen konstaterar att vare sig L-Å Å eller Ebbarps samfällighetsförenings med anledning av detta arbete har ändrat sina

ståndpunkter. Inte heller mark- och miljödomstolen kan utifrån den begränsade tidsperiod som mätningarna utförts ha någon bestämd uppfattning om effekten rensningen av trumman har på sjön.

L-Å Å har till stöd för sin uppfattning redovisat att trumman har påverkat nivån i sjön dels genom att trumman först installerades (år 1985) på för hög nivå och dels att trumman förlängdes (år 1997). Detta är omständigheter som visar att trumman kan påverka nivån i sjön. Vidare tyder den utredning som Jordbruksverket utfört på att trumman i dess nuvarande läge påverkar nivån i Skogabysjön på sätt att den påverkar omgivande mark på ett negativt sätt. Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att ifrågasätta vare sig uppgifterna om trummans faktiska påverkan på sjön eller Jordbruksverkets utredning. Länsstyrelsen får därför anses ha haft fog för sitt beslut om föreläggande. Vad Ebbarps samfällighetsförening anfört ändrar inte domstolens uppfattning.

Länsstyrelsens föreläggande ska därför stå fast. Domstolen vill dock erinra om att frågan om avrinning från sjön inte enbart bestäms av trummans läge och utformning, utan även av om och hur bäcken är rensad. Domstolens iakttagelser vid synen tyder på att underhållet av bäcken är eftersatt. Som anförts ovan har fastighetsägare runt sjön har rätt att rensa utloppet från sjön.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 20 februari 2015

Göran Stenman

Roger Ödmark

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman, ordförande, och tekniska rådet Roger Ödmark. Föredragande har varit beredningsjuristen Frances Voon.